

2025-04-17

Justitiedepartementet
Diarienummer: Ju2025/00414
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia
ju.L3@regeringskansliet.se

Remissvar avseende promemorian Ändrade ersättningsregler för privatkopiering (Ju2025/00414)

Om oss

Detta yttrande avges av Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI), Svenska Musikerförbundet (SMF) och Sveriges Yrkesmusikersförbund (SYMF). Tillsammans arbetar vi för att främja musiklivet i Sverige, tillvarata utövares rättigheter samt säkerställa rättvisa villkor och ersättningar inom musikbranschen.

Allmänt

Undertecknande organisationer delar i stort KLYS och Copyswedes yttrande, som vi hänvisar till i sin helhet. Liksom Copyswede och KLYS vill vi särskilt understryka att vi avstyrker ett alltför tidigt ikraftträdande av förslaget den 1 januari 2026. Detta mot bakgrund av det pågående lagstiftningsarbetet med mer omfattande förändringar i regelverket för privatkopieringsersättning, och den osäkerhet som därför råder.

I övrigt fokuserar vårt svar på att betona reciprocitetens betydelse för att säkerställa rättvisa och balanserade villkor inom upphovsrättsområdet internationellt, med fokus på konsekvenserna för musikbranschen i allmänhet och musiker och artister i synnerhet. Vi bidrar gärna med vår expertis i detta fortsatta arbete, som tydligt ligger i Sveriges intresse.

Vikten av reciprocitet

I tider av handelskrig och ökande globala handelskonflikter är reciprocitet en helt central princip för att säkerställa rättvisa villkor inom upphovsrätten. En rättvis och hållbar ersättning - byggd på reciprocitet - för privatkopiering av musik (PKE) har länge varit en viktig del av de upphovsrättsliga intäkterna och för utövares försörjning. Dessvärre hotas dessa intäktsströmmar idag från flera håll, bland annat genom friköpt musik, en dysfunktionell streamingmarknad och en växande AI-sektor som utmanar upphovsrättens fundament. Att

avskaffa reciprocitetsprincipen inom viktiga ersättningsområden som PKE riskerar att ytterligare urholka ersättningarna, minska förutsägbarheten och försvaga rättsläget, vilket är djupt problematiskt.

Vi musikerorganisationer anser att reciprocitet gentemot tredjelandsmedborgare är avgörande för att säkerställa rättvisa villkor för rättighetshavare inom privatkopieringsersättning (PKE). Ömsesidiga avtal stärker internationella standarder, motverkar skevheter till följd av bristande reciprocitet och skyddar rättighetshavare från orättvis ersättningsfördelning. Detta är särskilt viktigt att slå vakt om för Sverige som är en betydande musiknation internationellt.

I ljuset av pågående handelskonflikter är det av yttersta vikt att Sverige och EU agerar kraftfullt för att försvara rättighetshavarnas intressen och stärka upphovsrätten på den internationella arenan. Vi stödjer därför den svenska regeringens uttalade ambition att underlätta för medlemsstater att tillämpa principen om ömsesidighet i enlighet med internationella upphovsrättsregler. Vi bidrar gärna med vår expertis i det arbetet och ser helst att regeringen tar en drivande roll inom EU i denna fråga, som tydligt ligger i Sveriges intresse.

Anpassning till Kwantum-målet (C227/23)

Av ändringspromemorian framgår att regeringens avsikt med förslaget om ändrade ersättningsregler för privatkopieringsersättningens internationella tillämplighet är att anpassa svenska regler till EU domstolens dom i det s k Kwantum-målet (C-227/23). Vi hänvisar till Copyswede när det gäller den juridiska analysen kring Kwantum-målet och dess betydelse för nationell tillämplighet av PKE.

Förslagets konsekvenser för svenska musiker och artister

Förslaget att ta bort reciprocitetsprincipen utvidgar kretsen av ersättningsberättigade till rättighetshavare från tredjeländer som inte ger svenska musiker och artister motsvarande rätt till kompensation för privatkopiering av deras framföranden. Promemorian bedömer att detta kan leda till minskade intäkter för svenska rättighetshavare och ökade kostnader för användare i Sverige. Vi delar helt denna bedömning. Exakt hur belastande dessa negativa effekter blir råder det betydande osäkerhet kring, särskilt med tanke på osäkerheten kring de ändringar som föreslås i samband med utredningen om privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU:2022:20). I denna fråga hänvisar vi vidare till Copyswede.

Det är dock klart att musik från länder som Storbritannien, en betydande exportör av repertoar till Sverige, kommer att ta en större andel av ersättningspoolen och att detta får konsekvenser för svenska musiker och artister. Beträffande USA ersätts amerikanska rättighetshavare redan på visst sätt, även om den amerikanska ersättningsmodellen inte fullt ut motsvarar den svenska. På musikområdet är även andra länder av betydelse – i Kanada ersätts bara egna medborgare och i Australien saknas helt ersättning, innebärande att något utväxlingsavtal avseende PKE inte finns i dag. En lagstadgad rätt till ersättning som omfattar en global repertoar innebär att SAMI måste ta höjd för en stor mängd oförutsedda krav, enskilda men också kollektivt framställda, i vissa fall genom representanter som vi inte tidigare haft en avtalsrelation till på grund av konstaterad bristande ömsesidighet, i andra fall potentiellt genom för oss helt okända representanter. Detta riskerar sammantaget att

drastiskt minska utbetalningarna till svenska musiker och artister, och det i en tid då sektorn redan präglas av en generell trend av alltmer osäkra intäkter från traditionella källor. Denna utveckling förstärker behovet av att skydda och stärka ersättningssystemet, som är en viktig livlina för våra medlemmar.

Stefan Lagrell
Verkställande direktör
SAMI

Karin Inde
Förbundsordförande
Svenska Musikerförbundet

Gunnar Jönsson
Förbundsordförande
Sveriges Yrkesmusikerförbund

Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI, företräder utövare på musikområdet och är den organisation som administrerar deras rätt till ersättning vid offentligt nyttjande av ljudupptagningar enligt tvångslicensen i 47§ URL upphovsrättslagen (URL). SAMI samlar även in ersättning till fonogramproducenterna enligt särskild överenskommelse med International Federation of the Phonographic Industry, IFPI, Svenska Gruppen. SAMI företräder drygt 55 000 svenska artister och musiker och företräder därutöver ett mycket stort antal utländska rättighetshavare med stöd av ömsesidighetsavtal (representationsavtal) med utländska utövarsällskap.

Svenska Musikerförbundet, SMF, är fackförbundet som representerar Sveriges professionella musiker och artister. Genom fackligt och politiskt arbete strävar vi efter att förbättra våra medlemmars arbetsrättsliga villkor. Musikerförbundet strävar efter ett samhälle som ger sina musiker ett fungerande socialt skyddsnät och en rättvis fördelning av de ekonomiska värden som musik skapar.

Sveriges Yrkesmusikerförbund, SYMF, är ett TCO-förbund som organiserar professionella instrumentalister och korister, huvudsakligen verksamma vid offentligt finansierade institutioner och har inom dessa en organisationsgrad på nästan 80 %. SYMF har idag cirka 1800 medlemmar, både tillsvidareanställda och frilansare. SYMF uppgift är att tillvarata medlemmarnas arbetsrättsliga, ekonomiska, sociala och upphovsrättsliga intressen, samt att hävda den levande musikens ställning i samhället.